

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การพัฒนาความเข้มแข็งชมรมผู้สูงอายุในชุมชน
ของศูนย์บริการสาธารณสุข ๖๒ ตวงรัษฎ์

จัดทำโดย นางปานิสราน เนตรธารธร
ตำแหน่ง นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ
สังกัด ศูนย์บริการสาธารณสุข ๖๒ ตวงรัษฎ์
สำนักอนามัย

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๒๘
สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล

๑. ชื่อเรื่อง การพัฒนาความเข้มแข็งชมรมผู้สูงอายุในชุมชนของศูนย์บริการสาธารณสุข ๖๒ ตวงรัฐฯ

๒. หลักการและเหตุผล

การดูแลและให้ความสำคัญกับ “ผู้สูงอายุ” มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ทุกภาคส่วนควรให้ความร่วมมือในการดูแลทั้งด้านสุขภาพกาย จิต และสังคม เนื่องจาก ผู้สูงอายุไทยในมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทุกปีและกำลังเข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุ” (Population Aging) จากผลการสำรวจของสำนักสถิติแห่งชาติ ปี ๒๕๕๗ พบว่า มีผู้สูงอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ประมาณ ๑๐ ล้านคน คิดเป็นเกือบร้อยละ ๑๕ ของประชากรทั้งประเทศ เกือบครึ่งหนึ่งอยู่ในเขตเมือง และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ ๒๐ ในปี ๒๕๖๔ ซึ่งผู้สูงอายุเหล่านี้อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๙ และกลุ่มผู้สูงอายุในเขตเมืองเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะอาศัยอยู่กับลูกหลานน้อยลง แต่จะอยู่กับคู่สมรสหรืออยู่ตามลำพังมากขึ้น (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย ๒๕๕๖)

ปัจจุบัน กรุงเทพมหานครมีประชากรอยู่หนาแน่น โดยพบว่า พ.ศ. ๒๕๕๔ มีผู้สูงอายุจำนวน ๗๔๙,๙๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๒๑ ในปี ๒๕๕๕ มีผู้สูงอายุ จำนวน ๗๗๒,๒๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐๑ และในปี ๒๕๕๖ มีผู้สูงอายุ จำนวน ๘๑๕,๓๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๕๔ ของประชากรที่ขึ้นทะเบียนทั้งหมดของกรุงเทพมหานคร (ข้อมูล ณ เดือน พฤษภาคม ๒๕๕๖ สำนักงานการปกครองและทะเบียน สำนักงานปลัดกรุงเทพมหานคร) แสดงให้เห็นว่ากรุงเทพมหานครได้ก้าวเข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุ” (Population Aging) เช่นกัน การเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุนั้น จะส่งผลกระทบต่อสภาพสังคม เศรษฐกิจ การจัดสรรทรัพยากรทางสุขภาพในการดูแลผู้สูงอายุ เนื่องจากมีผู้สูงอายุจำนวนไม่น้อยที่เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังที่สำคัญคือ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคไต ฯลฯ ประกอบกับสภาพร่างกายผู้สูงอายุเสื่อมลงไปตามอายุทั้งทางร่างกายและจิตใจทำให้ต้องมีการดูแลมากยิ่งขึ้น อีกทั้งสภาพวิถีชีวิตแบบสังคมเมือง ต่างคนต่างอยู่ ทำให้ความสำคัญของผู้สูงอายุลดน้อยลง ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งให้ว่าเหวซึ่งกระทบต่อจิตใจผู้สูงอายุ ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้สูงอายุจึงควรได้รับการดูแลเอาใจใส่จากทุก ภาคส่วนของสังคมในการดูแลทั้งในด้านสุขภาพกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมตลอดจนการได้รับการดูแลสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่มีต่อระบบสุขภาพที่พึงได้รับบริการสุขภาพ และบริการด้านอื่นจากภาครัฐในทุก ๆ ด้านและมีความมั่นคงในชีวิต

กรุงเทพมหานคร ในฐานะหน่วยงานบริหาร ราชการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ให้เป็น “มหานครแห่งเอเชีย” ภายในปี ๒๕๗๔ และแผนกรุงเทพมหานครระยะยาว ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๕๖ – ๒๕๗๔) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ มหานครสำหรับทุกคน ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย ๓.๑ สิ่งอำนวยความสะดวกและสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส แสดงให้เห็นว่า กรุงเทพมหานคร ได้มีการให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชากรผู้สูงอายุเช่นกัน ทั้งนี้ได้มีการบูรณาการงานด้านผู้สูงอายุร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม สนับสนุนกิจกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพ ให้ผู้สูงอายุได้มีการดูแลเอาใจใส่สุขภาพตนเอง จึงได้มีนโยบายในการส่งเสริมให้เกิดการจัดตั้ง “ชมรมผู้สูงอายุ” ขึ้น เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น สนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของตนเอง มีคุณภาพชีวิตที่ดี อยู่อย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี

ศูนย์บริการสาธารณสุข ๖๒ ตวงรัชฎา สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่ในการดูแล สร้างเสริมสุขภาพ และป้องกันโรคให้แก่ประชาชนในทุกกลุ่มพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร รวมถึงกลุ่มประชากรผู้สูงอายุด้วย ซึ่งได้สนับสนุนให้เกิด การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุขึ้น ปัจจุบันมี จำนวน ๙ ชมรม มีสมาชิกจำนวน ๕๙๐ คน แบ่งเป็นชมรมผู้สูงอายุที่ตั้งอยู่ในศูนย์บริการสาธารณสุข จำนวน ๑ แห่ง และชมรมผู้สูงอายุที่ตั้งอยู่ในชุมชนจำนวน ๘ แห่ง ซึ่งแต่ละชมรมมีความเข้มแข็งแตกต่างกัน ชมรมผู้สูงอายุที่ตั้งอยู่ในศูนย์บริการสาธารณสุข มีความเข้มแข็ง วัดความสำเร็จได้จากการมีจำนวนสมาชิกมาใช้บริการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ ระบุเป้าหมายข้อบังคับ และแผนกิจกรรมที่ชัดเจนซึ่งตรงกับที่ พงษ์ศิริ ปรารถนาดี (๒๕๕๖) กล่าวไว้ว่า ปัจจัยความสำเร็จของชมรม ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรม ของสมาชิกชมรมสามารถ สนองตอบความต้องการสมาชิกได้ ชมรมผู้สูงอายุมีการจัดกิจกรรมด้วยความต่อเนื่อง มีความสามารถในการพึ่งตนเอง มีอุดมการณ์พื้นฐานของสมาชิก และมีการสร้างภาคีเครือข่าย ในขณะเดียวกันชมรมผู้สูงอายุที่ตั้งอยู่ในชุมชน จำนวน ๘ ชมรมพบว่า มีความเข้มแข็งของชมรมผู้สูงอายุแตกต่างกัน บางชมรมมีสมาชิกชมรมมาร่วมกิจกรรมน้อย หรือไม่มาร่วมกิจกรรม ไม่เห็นประโยชน์และความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ สมาชิกชมรมผู้สูงอายุเลือกที่จะอยู่กับบ้านมากกว่าการมาร่วมกิจกรรมกับชมรมผู้สูงอายุ หากเป็นเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ ผลที่ตามมาคือ ชมรมผู้สูงอายุปิดตัวลง ซึ่งจะไม่เป็นผลดีต่อกลุ่มสมาชิกชมรม และองค์กร และขัดกับหลักนโยบายของสำนักอนามัย กรุงเทพมหานครดั่งนั้น การสนับสนุนส่งเสริมให้ชมรมผู้สูงอายุที่มีการจัดตั้งอยู่แล้วสามารถดำเนินกิจกรรมต่อไปได้ สมาชิกมาร่วมกิจกรรมและมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเพื่อประโยชน์ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุเองและนำไปสู่การพัฒนาชมรมผู้สูงอายุที่เข้มแข็งได้จึงควรมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างภาคีเครือข่ายหน่วยงานต่าง ๆ โดยเสริมพลังให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ (Empowerment) ร่วมคิดร่วมวางแผน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียนร่วมกันในเวทีผู้สูงอายุ ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งความต้องการของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุอย่างแท้จริงซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในงานวิจัยของรัชพันธุ์ เขยจิตร (๒๕๕๖) เรื่อง แบบแผนการใช้เวลาว่างของผู้สูงอายุไทย คือ รัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุในรูปแบบ ชมรม/กลุ่ม/สมาคม เป็นต้น เพื่อให้มีการบริการชุมชนในรูปแบบ ชมรม/กลุ่ม/สมาคม ของผู้สูงอายุ นอกเหนือไปจากการให้บริการชุมชนของผู้สูงอายุในลักษณะที่เป็นปัจเจก เพื่อเป็นการสร้างเสริมศักยภาพของชมรม /กลุ่ม/สมาคม ผู้สูงอายุและตัวผู้สูงอายุเองด้วย

ดังนั้น ในการพัฒนาชมรมผู้สูงอายุในชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ของศูนย์บริการสาธารณสุข ๖๒ ตวงรัชฎา จึงควรมีการศึกษาแบบการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุในชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ด้วยวิธีการถอดบทเรียนจากชมรมผู้สูงอายุที่เข้มแข็งในศูนย์บริการสาธารณสุข และสามารถให้ชมรมผู้สูงอายุในชุมชนมีการจัดทำแผนการบริหารจัดการชมรมของตนเองได้อย่างเหมาะสม

๓. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุในชุมชนที่มีความเข้มแข็ง
๒. เพื่อให้ชมรมผู้สูงอายุในชุมชนได้รับความรู้ เกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุที่เข้มแข็ง และสามารถวางแผนระบบการบริหารจัดการชมรมและกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม
๓. เพื่อสร้างภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนความเข้มแข็งชมรมผู้สูงอายุในชุมชน

๔. เป้าหมาย

๑. มีชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็งต้นแบบ
๒. มีแผนการบริหารงานชมรมผู้สูงอายุในชุมชน ทั้ง ๘ ชมรม
๓. มีทะเบียนรายชื่อภาคีเครือข่ายหน่วยงานให้การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ

๕. ความรู้ที่นำมาใช้ในการจัดทำรายงาน

ความรู้ที่นำมาใช้ดำเนินโครงการ ได้แก่

๕.๑ แนวคิด เรื่อง “ชมรมผู้สูงอายุ”

๕.๑.๑ ความหมายของชมรมผู้สูงอายุ

๕.๑.๒ หลักเกณฑ์ ระเบียบ การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ

๕.๑.๓ หลักการสร้างชมรมผู้สูงอายุให้เข้มแข็งและยั่งยืน

๕.๒ แนวคิดเรื่อง การสนองความต้องการของผู้สูงอายุ

๕.๓ ทฤษฎีกิจกรรม (Activity Theory)

๕.๔ แนวคิดการมีส่วนร่วม โดยใช้ การวิเคราะห์ในรูปแบบ SWOT ANALYSIS

๕.๔ นโยบายการดูแลผู้สูงอายุของกรุงเทพมหานคร

๕.๑ แนวคิด เรื่อง “ชมรมผู้สูงอายุ”

๕.๑.๑ ความหมายของชมรมผู้สูงอายุ

ชมรมผู้สูงอายุ หมายถึง การรวมกลุ่มของผู้สูงอายุที่มีอายุเกิน ๖๐ ปีขึ้นไป อย่างน้อย ๒๐ คน และอาจมีคนอื่น ทั้งวัยทำงาน เด็ก เยาวชน เข้าร่วมเป็นสมาชิกสมทบ แต่ไม่ครบเกิน ๑ ใน ๔ ของสมาชิกที่เป็นวัยสูงอายุ โดยมีวัตถุประสงค์ตรงกันในการดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และมีการกำหนดระเบียบข้อบังคับในการบริหารชมรม ทั้งนี้ ชมรมผู้สูงอายุอาจอยู่ภายใต้สังกัดหน่วยงาน องค์กร หรืออาจ เป็นชมรมอิสระที่ไม่สังกัดหน่วยงานใดก็ได้

๕.๑.๒ หลักเกณฑ์ ระเบียบ การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ ประกอบด้วย

๑. ชื่อชมรมผู้สูงอายุ สถานที่ตั้งชมรมผู้สูงอายุ และสถานที่จัดกิจกรรม

๒. คณะกรรมการบริหารชมรม เป็นผู้นำที่เป็นทางการ มาจาก การเลือกตั้งของสมาชิกมีบทบาทบริหารจัดการชมรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และสามารถดำรงอยู่ได้ โดยคณะกรรมการในตำแหน่งต่าง ๆ จะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนด ซึ่งโครงสร้างหลัก ๆ ของชมรมผู้สูงอายุมีดังนี้

๑) ประธาน ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าชมรม เป็นหัวหน้า ในการบริหารกิจกรรมชมรม ตลอดจนประสานงานกับองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และแสวงหาแหล่งทุนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของชมรม ดูแลทุกข์สุขของสมาชิกในชมรม

๒) รองประธาน ทำหน้าที่ช่วยประธานบริหารกิจกรรมของชมรม ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ประธานมอบหมายและทำหน้าที่แทนประธานได้

๓) เลขานุการ ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการ นายทะเบียน งานประชาสัมพันธ์ของชมรมและปฏิบัติตามคำสั่งของประธานตลอดจนทำหน้าที่เลขานุการในการประชุมต่าง ๆ

๔) เภรัญญิก ทำหน้าที่เกี่ยวกับการเงินทั้งหมดของชมรม เป็นผู้จัดทำบัญชีรับ - จ่าย บัญชีงบดุลของชมรม เก็บเอกสารหลักฐานต่างๆเพื่อการตรวจสอบ

๕) กรรมการ มีหน้าที่ช่วยเหลือคณะกรรมการคนอื่น ๆ ให้สามารถทำงานได้อย่างเหมาะสม เพื่อความเจริญก้าวหน้าของกิจกรรมต่าง ๆ ในชมรม

๓. ระเบียบข้อบังคับ ประกอบด้วย ข้อตกลง หรือกติกาในการปฏิบัติร่วมกันของสมาชิก เช่น วัตถุประสงค์ ข้อกำหนดการเข้าและออกจากการเป็นสมาชิก สิทธิและสวัสดิการ การดูแลใช้จ่ายเงินของชมรม (ถ้ามี) เป็นต้น

๔. สมาชิกชมรม เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการประสบความสำเร็จหรือการดำรงอยู่ของชมรม ทั้งนี้สมาชิกชมรมต้องมีความรู้สึกว่าเป็นบุคคลสำคัญของชมรม ทำให้เกิดความร่วมมือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชมรม ตลอดจนมีสิทธิที่จะได้รับประโยชน์จากชมรม

๕. กิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ การดำเนินกิจกรรมเป็นหัวใจของชมรมผู้สูงอายุ เป็นข้อบ่งชี้ความสำเร็จของการดำเนินงาน กิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ควรเป็นกิจกรรมที่มีความหลากหลายสอดคล้องตามความต้องการของสมาชิก ดำเนินการโดยชมรมผู้สูงอายุหรือที่ร่วมดำเนินการกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ ลักษณะกิจกรรมที่ชมรมผู้สูงอายุอาจดำเนินการได้ มีดังนี้

๑) กิจกรรมทางศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม เป็นกิจกรรมที่ทำกันมากได้แก่ การจัดกิจกรรมตามวันสำคัญทางศาสนาและตามวัฒนธรรมประเพณีนิย มของแต่ละท้องถิ่น การร่วมพิธีกรรมทางศาสนา การฟังธรรม ปฏิบัติธรรม ฟังสมาธิ ร่วมสืบสานวัฒนธรรม

๒) กิจกรรมนันทนาการ เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อความสนุกสนาน รื่นเริงตามโอกาสและความพอใจของ สมาชิก เช่น การลีลาศ งานรื่นเริง วันสำคัญต่าง ๆ ของชาติ วันสำคัญทางศาสนา วันเกิด ร้องเพลงพื้นบ้าน เพลงร่วมสมัย เต้นรำ เล่นดนตรี กีฬาในร่ม เกมต่าง ๆ หัวเราะบำบัด ดนตรีบำบัด ศิลปะบำบัด (เช่น ระบายสี พับกระดาษ พิมพ์ภาพ) กิจกรรมประเภทนี้ มักรวมเอาการร่วมรับประทานอาหารเข้าไปด้วย หลังรับประทานอาหารมีการแสดงเล็ก ๆ น้อย ๆ และร่วมกันร้องเพลงตามอัธยาศัย

๓) กิจกรรมเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ได้แก่ การอบรมให้ความรู้ในเรื่องหลักโภชนาการ ความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกาย การดูแลสุขภาพร่างกายและความสะอาดของผู้สูงอายุ อนามัยของช่องปาก การแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องยาสมุนไพรพื้นบ้าน การรับประทานอาหารให้ถูกสุขลักษณะและวัยสูงอายุ การตรวจสุขภาพประจำปี ฯลฯ

๔) กิจกรรมออกกำลังกายเพื่อสุขภาพและกีฬา ควรคำนึงถึงความพร้อมของสภาพร่างกาย ความสนใจและความต้องการของผู้สูงอายุที่เข้าร่วม กิจกรรมประเภทนี้เป็นประโยชน์ในทางสุขภาพ ทำได้ทุกชมรม แต่ชมรมจะต้องจัดสถานที่ที่เหมาะสม มี ผู้ดำเนินการที่เหมาะสม เช่น ไร่ ไม้พลอง ไร่ว่างพื้นบ้าน ไร่ว่างย้อนยุค จิ้ง แอโรบิค โยคะ เปตอง กายบริหาร

๕) กิจกรรมเสริมรายได้ ได้แก่ กิจกรรมที่สมาชิกร่วมกันทำหรือผลิตแล้วนำไปจำหน่ายเป็นการเสริมรายได้ เหมาะสำหรับชมรมในหมู่บ้านที่สมาชิกต้องการเสริมรายได้ เช่น ทำไม้กวาด ผ้าทอ ดอกไม้จันทน์ การทำบายศรี งานฝีมือ ฯลฯ

๖) กิจกรรมเกี่ยวกับศิลปะต่าง ๆ ที่สมาชิกสนใจ เช่น การวาดภาพ งานฝีมือ ฯลฯ เหมาะสำหรับชมรมที่มีสมาชิกที่มีศักยภาพทางศิลปะและรักทางศิลปะ

๗) กิจกรรมท่องเที่ยว ทักษะศึกษา เนื่องจากผู้สูงอายุมีเวลาว่างมาก การท่องเที่ยวในสถานที่และโอกาสอันควร โดยไปเป็นหมู่คณะ นอกจากจะก่อให้เกิดประโยชน์เรื่องความรักสามัคคีในหมู่คณะแล้ว ยังได้ความรู้ความเท่าทันโลกอีกด้วย

๘) กิจกรรมการกุศล บำเพ็ญประโยชน์ รวมทั้งสาธารณกุศลที่ชมรมสามารถจะช่วยเหลือได้ และการกุศลที่ให้แก่เพื่อนร่วมชมรมที่ถึงแก่กรรม หรือการเยี่ยมไข้เมื่อเพื่อนสมาชิกเจ็บป่วย เป็นการแสดงถึงความเอื้ออาทรต่อกัน ที่ทำให้เกิดความรักสามัคคีในหมู่คณะได้มาก ทำให้สมาชิกมีความรู้สึกว่าตนไม่โดดเดี่ยว การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส การเป็นอาสาสมัครดูแลเด็กและผู้สูงอายุ การรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชน เป็นต้น

๙) กิจกรรมส่งเสริมภูมิปัญญาและความคิด เช่น ดนตรี การอ่าน การประพันธ์บทกลอน การใช้เทคโนโลยี ใหม่ ๆ การอบรมความรู้ด้านสิทธิและสวัสดิการของผู้สูงอายุตามกฎหมาย การเรียนรู้การทำปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพ การปลูกพืชตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง การบริหารจัดการขยะ การถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

๑๐) กิจกรรมฉาบพินิจสังเคราะห์ เป็นกิจกรรมที่ให้การสังเคราะห์แก่สมาชิกที่ถึงแก่กรรม กิจกรรมประเภทนี้สมาชิกชมรมมีความนิยมค่อนข้างมาก แต่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเงินและระเบียบทางราชการ ชมรมใดจะดำเนินการกิจกรรม ประเภทนี้ต้องมีความพร้อมในเรื่องกำลังคน ความรู้ ความเข้าใจ ความซื่อสัตย์สุจริต

พงษ์ศิริ พรารณาดี (๒๕๕๖) กล่าวว่า กิจกรรมของชมรม ผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ๔ กิจกรรมดังนี้

๑. กิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเอง

๑) กิจกรรมการออกกำลังกาย, กีฬา

๒) กิจกรรมทางด้านศาสนา เพื่อจิตวิญญาณ, อารมณ์, ความคิด

๓) กิจกรรมเพื่อสืบสานประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น

๔) กิจกรรมนันทนาการ ได้แก่ ทำให้เกิดความสดชื่น รื่นโรจน์ สภาภาพได้พัฒนา

ความคิด

๕) กิจกรรมศึกษาหาความรู้ เพิ่มพูนปัญญา

๒. กิจกรรมเพื่อให้บริการผู้อื่น

๑) กิจกรรมการเยี่ยมบ้าน

๒) กิจกรรมอาสาสมัคร ได้แก่ ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท งานโรงพยาบาล ตรวจสอบสุขภาพ

เบื้องต้น

๓) กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อม

- ๔) กิจกรรมกระชับมิตร สร้างสัมพันธ์
 - ๕) กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
 - ๖) เพื่อนช่วยเพื่อน ได้แก่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
๓. กิจกรรมพัฒนาผู้อื่น
- ๑) โครงการพัฒนาเด็ก โดยผู้สูงอายุ
 - ๒) กิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน ได้แก่ ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - ๓) กิจกรรมสานสองวัย สายใยสู่ความรัก
๔. กิจกรรมอื่น ๆ เช่น การบริหารจัดการสร้างเครือข่าย
- ๑) กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ สร้างเครือข่าย
 - ๒) กิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ สานสามวัย, วงดนตรีไทย
 - ๓) กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อม
 - ๔) กิจกรรมทำนุเกื้อกูล ทำทะเบียนคลังสมอง ชม ผู้เฒ่า
 - ๕) วัยสุขภาพดี ประกวดสุขภาพ

๕.๑.๓ หลักการสร้างชมรมผู้สูงอายุให้เข้มแข็งและยั่งยืน

การสร้างชมรมผู้สูงอายุให้มีความเข้มแข็งและมีความยั่งยืน ประกอบไปด้วย การดำเนินการดังต่อไปนี้

- ๑) ชมรมผู้สูงอายุจะต้องมีระเบียบข้อบังคับในการบริหารชมรม
- ๒) ชมรมผู้สูงอายุจะต้องมีสถานที่ตั้งที่มั่นคงถาวรเป็นของตนเอง และมีป้ายชื่อชมรม
- ๓) ชมรมผู้สูงอายุต้องเป็นของผู้สูงอายุ บริหารโดยผู้สูงอายุ และเพื่อผู้สูงอายุ ไม่เป็นของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งโดยเฉพาะการบริหารงานในชมรมผู้สูงอายุ ต้องมีความโปร่งใส ยุติธรรม ให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการบริหาร ให้ข้อเสนอแนะได้
- ๔) การบริหารงานชมรมผู้สูงอายุจะต้องจัดให้มีการทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย ทะเบียนพัสดุ – ครุภัณฑ์ ทะเบียนสมาชิก สมุดเยี่ยม และสมุดบันทึกการประชุมให้เป็นปัจจุบัน
- ๕) ประธานชมรมผู้สูงอายุจะต้องเป็นผู้มีความเสียสละ ซื่อสัตย์ ความประพฤติดีเป็นที่ยอมรับของสังคม มีความพร้อมและสามารถบริหารงานของชมรมผู้สูงอายุ ต้องเป็นกลางไม่เอียงเข้าฝ่ายการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่ง
- ๖) ชมรมผู้สูงอายุควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมของท้องถิ่นร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ หรือองค์กรเอกชนต่าง ๆ เช่น อบต. เทศบาล สถานีอนามัย ฯลฯ
- ๗) พยายามหาเอกลักษณ์จุดเด่นของชมรม เช่น ส่งเสริมด้านภูมิปัญญา ศิลปะการแสดง การออกกำลังกายเพื่อส่งผู้แทนเข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานอื่น
- ๘) การประชุมประจำเดือนต้องมีการจดบันทึกการประชุม และการจัดกิจกรรมจะต้องมีความหลากหลาย ปรับเปลี่ยนหมุนเวียน ไม่ซ้ำซาก เพื่อให้สมาชิกไม่เบื่อหน่าย มาร่วมกิจกรรมสม่ำเสมอ

๙) ควรจัดกิจกรรมอื่น ๆ นอกเหนือจากการประชุมประจำเดือน โดยการเขียนโครงการของบประมาณมาจัดกิจกรรมให้สมาชิกและชุมชนได้รับประโยชน์

ปัจจัยความสำเร็จของชมรมผู้สูงอายุ ต้องมีปัจจัยที่สำคัญดังนี้

๑. ประธานและคณะกรรมการ มีภาวะความเป็นผู้นำ มีจรรยาบรรณ
๒. สนองความต้องการผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกส่วนใหญ่
๓. มีการแสวงหาแหล่งทุนภายนอกและแหล่งทุนในพื้นที่ มาสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ
๔. มีการประสานงานและทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนอย่างต่อเนื่อง
๕. มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลสมาชิกชมรมอย่างเป็นระบบ
๖. มีความต่อเนื่องของกิจกรรม
๗. มีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง
๘. การมีอุดมการณ์พื้นฐานร่วมกันของสมาชิก
๙. สมาชิกมีส่วนร่วมคิดร่วมทำ และมีการประเมินผลงานชมรมร่วมกัน
๑๐. มีความโปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ
๑๑. สมาชิกเคารพในกฎ ระเบียบของชมรม

มาตรฐานการบริการส่งเสริมสุขภาพขั้นพื้นฐานชมรมผู้สูงอายุ สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร (เอกสารอัตรสำเนา, ๒๕๕๘)

๑. ความสำคัญในการจัดบริการในชมรมผู้สูงอายุ

ชมรมผู้สูงอายุ เป็นการรวมกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อดำเนินกิจกรรมร่วมกันทั้งด้านสุขภาพ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ตามความเหมาะสม เพื่อแก้ไขปัญหาของผู้สูงอายุโดยผู้สูงอายุเอง เพราะเมื่อผู้สูงอายุมารวมตัวกัน มีการพูดคุย มีกิจกรรมสนุกรสนาน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จะส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีการเรียนรู้ มีประสบการณ์ที่ทำให้ตนเองมีสุขภาพที่แข็งแรง จิตใจและสังคม แลอีกด้านการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุจะเป็นเรื่องสะดวกที่ทางราชการจะนำสวัสดิการทุก ๆ ด้านไปสู่ผู้สูงอายุได้ง่ายขึ้น

คำนิยาม ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุ ๖๐ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป

ชมรมผู้สูงอายุ หมายถึง การรวมตัวของผู้สูงอายุที่มีจำนวนตั้งแต่ ๓๐ คนขึ้นไป ซึ่งมีเป้าหมายและกิจกรรมร่วมกันในการพัฒนาตนเองและสังคม โดยเป็นชมรมผู้สูงอายุ สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร มาตรฐานการบริการส่งเสริมสุขภาพขั้นพื้นฐาน หมายถึง ข้อกำหนดหรือกิจกรรมที่จัดให้มีการบริการด้านส่งเสริมสุขภาพในชมรมผู้สูงอายุ สำนักอนามัย

คณะกรรมการบริหารชมรมผู้สูงอายุ หมายถึง คณะบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกและแต่งตั้งโดย สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้มีการจัดบริการที่มีประสิทธิภาพ ได้มาตรฐาน และเป็นแนวทางในการจัดบริการชมรมผู้สูงอายุ ของศูนย์บริการสาธารณสุข สำนักอนามัย

๒. เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน ติดตาม ประเมินผลและพัฒนาชมรมผู้สูงอายุ ของศูนย์บริการสาธารณสุข สำนักอนามัย

๒. มาตรฐานการบริการส่งเสริมสุขภาพขั้นพื้นฐานในชมรมผู้สูงอายุ มี ๘ มาตรฐาน
 มาตรฐานการบริการส่งเสริมสุขภาพขั้นพื้นฐานที่ ๑ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย
 มาตรฐานการบริการส่งเสริมสุขภาพขั้นพื้นฐานที่ ๒ การบริหารจัดการศูนย์บริการ
 สาธารณสุข

มาตรฐานการบริการส่งเสริมสุขภาพขั้นพื้นฐานที่ ๓ การบริหารทรัพยากรบุคคลและ
 ชมรมศูนย์บริการสาธารณสุข

มาตรฐานการบริการส่งเสริมสุขภาพขั้นพื้นฐานที่ ๔ ด้านบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม
 และความปลอดภัย

มาตรฐานการบริการส่งเสริมสุขภาพขั้นพื้นฐานที่ ๕ กระบวนการบริหาร

มาตรฐานการบริการส่งเสริมสุขภาพขั้นพื้นฐานที่ ๖ ระบบสารสนเทศ

มาตรฐานการบริการส่งเสริมสุขภาพขั้นพื้นฐานที่ ๗ การพัฒนาและสร้างภาคี

เครือข่าย

มาตรฐานการบริการส่งเสริมสุขภาพขั้นพื้นฐานที่ ๘ การติดตามประเมินผล

๕.๒ แนวคิดเรื่อง การสนองความต้องการของผู้สูงอายุ

ความต้องการของมนุษย์ทุกคนในวัยต่าง ๆ นั้น มีลักษณะที่ร่วมกันอยู่หลายประการ
 เริ่มจากความต้องการในด้านที่จะสนองต่อความต้องการพื้นฐานของร่างกายในเรื่องปัจจัยสี่ อัน
 ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และเครื่องนุ่งห่ม สำหรับประชากรในวัยสูงอายุก็นั้นเหมือนกัน
 นอกจากจะมีความต้องการในเรื่องดังกล่าวแล้ว ยังมีความต้องการที่จะสนองต่อสภาพปัญหาต่าง ๆ
 ตามบทบาท สภาพการณ์ในชีวิตประจำวัน

นักจิตวิทยาชื่อ มาสโลว์ (Maslow) ได้จำแนกความต้องการของมนุษย์จากพื้นฐาน
 ความต้องการต่ำสุดไปถึงสูงสุดตามลำดับขั้นดังนี้

๑. ความต้องการพื้นฐานทางร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการ
 พื้นฐานขั้นแรกที่ทุกคนต้องการเช่นเดียวกับปัจจัยสี่ ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค
 เป็นต้น

๒. ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) คือความต้องการที่จะได้รับการ
 ปกป้องภัยอันตรายจากการคุกคามอย่างมั่นคงปลอดภัย

๓. ความต้องการความรักและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Love and Belonging needs)
 ได้แก่ความต้องการที่จะเป็นที่รัก ได้รับความรักจากบุคคลอื่น รวมทั้งการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มคนใน
 สังคม เช่น ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มคนในสังคม ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว การเข้าร่วม
 เป็นสมาชิกชมรมสมาคมต่าง ๆ รวมถึงความต้องการเป็นเจ้าของสิ่งที่ตนมีอยู่ด้วย

๔. ความต้องการเกียรติยศ ชื่อเสียง (Esteem needs) เป็นความต้องการให้ผู้อื่นยก
 ย่องและยอมรับนับถือในความสามารถของตน

๕. ความต้องการความสมหวังในชี วิต (Self Actualization needs) หมายถึง ความ
 ต้องการที่จะเป็นผู้มีศักยภาพและพึงพอใจในความสำเร็จของตนเอง การคิดตัดสินใจได้ด้วยตนเองและ
 สามารถบรรลุเป้าหมายแห่งชีวิตของตนได้ เพื่อการเป็นคนโดยสมบูรณ์ สมหวังตามความปรารถนาอัน
 เป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์

จากแนวคิดเรื่องความต้องการ จะเห็นได้ว่าผู้สูงอายุก็เป็นบุคคลที่มีความต้องการทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ สังคมและจิตใจ เป็นพื้นฐานเหมือนกัน แต่ทั้งนี้ อาจจะแตกต่างกันไปบ้าง แล้วแต่สภาพแวดล้อม บทบาทของแต่ละบุคคล หรือการได้รับความสำเร็จหรือไม่สำเร็จในแต่ละลำดับขั้นของความต้องการที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้น แนวคิดในการจัดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุในลักษณะนี้ จึงเป็นการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการตอบสนองต่อความต้องการของตนเองในด้านต่างๆ อย่างเต็มที่ กล่าวคือเมื่อกิจกรรมใดเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุแล้วก็จะทำให้เกิดแรงจูงใจ (motivation) ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ ได้ และรู้สึกพึงพอใจในการที่ได้เป็นผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น

๕.๓ ทฤษฎีกิจกรรม (Activity Theory)

ทฤษฎีกิจกรรม (Activity Theory) (Newton & Anderson, ๑๙๘๖ : ๑๔๙ - ๑๕๐) นิวตัน และแอนดอลสัน ทฤษฎีนี้เชื่อว่า กิจกรรมเป็นรูปแบบของการกระทำใด ๆ หรืองานต่าง ๆ ที่สนใจนอกจากการทำงานเพื่อดำรงชีวิตลักษณะกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ ควรเป็นแบบที่ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน ซึ่งจะมีผลต่อสภาพร่างกาย จิตใจ และสังคม ซึ่งเมื่อบุคคลมีอายุ มากขึ้น สถานภาพ และบทบาททางสังคมจะลดลง แต่บุคคลยังมีความต้องการทางสังคมเหมือนบุคคลในวัยกลางคน ซึ่งทฤษฎีนี้เชื่อว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการที่จะเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อความสุขและการมีชีวิตที่ดีเช่นเดียวกับวัยผู้ใหญ่ และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมที่ตนเองสนใจได้ สำหรับคำว่ากิจกรรมตามแนวคิดนี้หมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ นอกเหนือจากกิจกรรมที่บุคคลปฏิบัติต่อตนเอง นั่นคือกิจกรรมที่บุคคลปฏิบัติต่อเพื่อนฝูง ต่อสังคม หรือชุมชน ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้สูงอายุปฏิบัติจะทำให้ รู้สึกว่าตนเองยังมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อสังคม

กล่าวโดยสรุปว่า การมีกิจกรรมต่อสังคมของผู้สูงอายุจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ ดังนั้นการมีกิจกรรมที่พอเหมาะกับวัยของผู้สูงอายุจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็น การจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุควรคำนึงถึงปัจจัยต่อไปนี สภาพสังคม ปัจจุบันที่ทันสมัยและเปลี่ยนแปลงไป (Modernization Perspective) เป็นปัจจัยซึ่งว่าด้วยบทบาทของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป อาจทำให้ผู้สูงอายุก้าวตามไปไม่ทันการเชื่อมโยงบุคคลแต่ละวัยแต่ละยุค (Intergeneration Linkege) เป็นปัจจัยที่สนใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและประสบการณ์ชีวิตของคนเมื่ออายุมากขึ้น ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันระหว่างคนในวัยเดียวกันแต่คนละยุคสมัยบทบาทหน้าที่ตามโครงสร้างของแต่ละวัยของคน (Structural Functional Theory) ปัจจัยนี้กล่าวถึงการสูงอายุว่าเมื่อคนเข้าสู่วัยชรามากขึ้นบทบาทหน้าที่ของตนเองก็จะลดลง

๕.๔ แนวคิดการมีส่วนร่วม โดยใช้ การวิเคราะห์ในรูปแบบ SWOT ANALYSIS

การสร้างความเข้มแข็งชมรมผู้สูงอายุ โดยการมีส่วนร่วมของชมรมผู้สูงอายุ โดยให้ชมรมผู้สูงอายุเป็นผู้ร่วมคิดค้นปัญหาเป็นผู้นำทุกอย่าง ซึ่งไม่ใช่การกำหนดภายนอกแล้วให้ชมรมผู้สูงอายุเข้าร่วม เป็นเรื่องที่ชมรมผู้สูงอายุต้องคิดเอง โดยแบ่งเป็น ๕ ขั้นตอน คือ

- ๑) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
- ๒) การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ถึงสาเหตุและที่มาของปัญหา
- ๓) การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการ และวางแผนร่วมในการแก้ไขปัญหา
- ๔) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผน

๕) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และปัจจัยที่ทำให้เกิดผลสำเร็จ

การวิเคราะห์ชมรมผู้สูงอายุในรูปแบบ SWOT ANALYSIS

จุดแข็ง S – Strengths

จุดอ่อน W – Weaknesses

โอกาส O – Opportunities

อุปสรรค T - Threats

๕.๕ นโยบายการดูแลผู้สูงอายุของกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครได้มีนโยบายการดำเนินการดูแลประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น โดยกำหนดเป็นรูปธรรมชัดเจนในด้านการดูแลส่งเสริมสุขภาพการป้องกันโรคไม่ติดต่อในกลุ่มผู้สูงอายุ และการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร ดังจะเห็นได้จาก แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๓๙) และมีการจัดทำแผนผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๖) เพื่อให้สอดคล้องกับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๔) ต่อมา กรุงเทพมหานคร ได้มีการจัดทำแผนกรุงเทพมหานครระยะยาว ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๗๔) โดยมีการกำหนดวิสัยทัศน์ให้กรุงเทพมหานครเป็น “มหานครแห่งเอเชีย” ภายในปี ๒๕๗๔ ซึ่งในยุทธศาสตร์หลัก ๖ ประการนั้น ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชากรสูงอายุในกรุงเทพมหานคร คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ว่าด้วยการเป็น “มหานคร”

จะเห็นได้ว่า แผนพัฒนากรุงเทพมหานครระยะยาว ได้ เชื่อมโยงกับแผนระดับชาติ คือ แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๗๔) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๑ โดยกองส่งเสริมสุขภาพสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ได้ร่วมกับสำนักอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักยุทธศาสตร์ ประเมินผล สำนักการแพทย์ สำนักพัฒนาสังคม สำนัก การศึกษา สำนักการโยธา ได้ร่วมกันจัดทำ แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๗๔) ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ หลักให้เป็นกรอบการบูรณาการการทำงานด้านผู้ สูงอายุอย่างเป็นรูป ธรรมชัดเจน (กรุงเทพมหานครและวิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗)

แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๐) มีลักษณะคล้ายแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ โดยมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ มาตรการ หลักมาตรการย่อย ตัวชี้วัดได้อย่างชัดเจน เพื่อให้มีการติดตามประเมินผลกา รดำเนินงานได้อย่าง ต่อเนื่องและเหมาะสมกับบริบทของกรุงเทพมหานคร

ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๐)

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ มุ่งเน้นการส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุให้สามารถพึ่งตนเองต่อไปได้นานที่สุด รวมทั้งสามารถมีส่วนร่วมในการทำ ประโยชน์ให้แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคม

- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ยุทธศาสตร์ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุมุ่งเน้นการ สร้างระบบการคุ้มครองในทุกมิติให้แก่ผู้สูงอายุทั้งที่ยังพึ่งตนเองได้และอยู่ในภาวะพึ่งพา

- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรใน กรุงเทพมหานครทุกช่วงวัยเพื่อให้วัยสูงอายุที่มีคุณภาพ ยุทธศาสตร์นี้เป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกในการรับมือกับแนวโน้มของการก้าวสู่สังคมสูงวัยอย่างรวดเร็ว โดยมุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมของประชากรวัยเด็ก และวัยทำงานที่จะเป็นผู้สูงอายุในอนาคตเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีในยามสูงอายุ

- ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ เพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ อย่างบูรณาการของกรุงเทพมหานคร และการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ มุ่งเน้นการพัฒนาระบบบริหารจัดการและการวางแผนพัฒนาบุคลากรในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุอย่างมีบูรณาการ

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ยุทธศาสตร์ด้านการประมวล พัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุและการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุของกรุงเทพมหานคร มุ่งเน้นการพัฒนาความรู้และข้อมูลด้าน ผู้สูงอายุ เพื่อใช้ในการกำหนดนโยบายและติดตามผลการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ

๖. กรอบแนวทางการดำเนินการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

๑. ศึกษาข้อมูลสภาพปัญหาของชมรมผู้สูงอายุ จำนวน ๘ ชมรม
๒. เขียนโครงการ “การพัฒนาความเข้มแข็งชมรมผู้สูงอายุในชุมชนของศูนย์บริการสาธารณสุข ๖๒ ตวงรัชฎ์ฯ” นำเสนอต่อผู้บริหารเพื่อขออนุมัติ
๓. จัดตั้งคณะทำงานเพื่อวางแผนการดำเนินการและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ และประสานงานชมรมผู้สูงอายุและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๔. ดำเนินการ กิจกรรม ตามแผนการที่วางไว้ โดยคณะทำงานของศูนย์บริการสาธารณสุข ๖๒ ตวงรัชฎ์ฯ ประกอบด้วย ๓ กิจกรรม คือ
 - กิจกรรมที่ ๑ : กิจกรรมถอดบทเรียนชมรมผู้สูงอายุที่เข้มแข็ง
 - กิจกรรมที่ ๒ : กิจกรรมถอดบทเรียนชมรมผู้สูงอายุที่เข้มแข็ง จำนวน ๘ ชมรม
 - กิจกรรมที่ ๓ : จัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนการที่วางไว้

รายละเอียดแต่ละกิจกรรม มีดังนี้

กิจกรรมที่ ๑ : กิจกรรมถอดบทเรียนชมรมผู้สูงอายุที่เข้มแข็ง

๑. วัตถุประสงค์ เพื่อถอดบทเรียนระบบการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุที่เข้มแข็ง

๒. กลุ่มเป้าหมาย มี ๒ กลุ่ม รวมจำนวนทั้งสิ้น ๑๘ คน

๑) คณะทำงานของศูนย์บริการสาธารณสุข ๖๒ ตวงรัชฎ์ฯ จำนวน ๖ คน ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์บริการสาธารณสุข หัวหน้ากลุ่มงานบริการสุขภาพ หัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลและการบริหารทั่วไป พยาบาลวิชาชีพที่รับผิดชอบชมรมผู้สูงอายุในศูนย์บริการสาธารณสุข พยาบาลวิชาชีพที่รับผิดชอบชมรมผู้สูงอายุในชุมชน และนักสังคมสงเคราะห์

๒) ชมรมผู้สูงอายุ ๑ ชมรม คือ ชมรมผู้สูงอายุศูนย์บริการสาธารณสุข ๖๒ ตวงรัชฎ์ฯ ซึ่งตั้งอยู่ในศูนย์บริการสาธารณสุข ๖๒ ตวงรัชฎ์ฯ จำนวน ๑๒ คน ประกอบด้วย คณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ จำนวน ๗ คน และตัวแทนสมาชิกชมรมผู้สูงอายุจำนวน ๕ คน

๓. รูปแบบเป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะเปิดเวทีชมรมผู้สูงอายุเพื่อถอดบทเรียน แบบไป – กลับ จำนวน ๑ วัน ณ ชมรมผู้สูงอายุศูนย์บริการสาธารณสุข ๖๒ ตวงรัชฎ์ฯ ตามประเด็นดังต่อไปนี้

๑) เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระดมสมองเน้นการมีส่วนร่วม ถอดบทเรียนการบริหารงานชมรมผู้สูงอายุและกิจกรรมต่าง ๆ ตามเกณฑ์คุณภาพชมรมผู้สูงอายุและเกณฑ์มาตรฐานการบริหารขั้นพื้นฐานชมรมผู้สูงอายุของศูนย์บริการสาธารณสุข สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร

๒) หลักการสร้าง ความเข้มแข็งชมรมผู้สูงอายุตามหลักแนวคิดของ พงษ์ศิริปรารภณาคี (ชมรมผู้สูงอายุ, ๒๕๕๖) ได้แก่ ระบบการบริหารจัดการและปัจจัยสู่ความสำเร็จและยั่งยืน

กิจกรรมที่ ๒ : กิจกรรมถอดบทเรียนชมรมผู้สูงอายุในชุมชน จำนวน ๘ ชมรม

๑. วัตถุประสงค์ เพื่อถอดบทเรียนระบบการบริหารจัดการ และร่วมกันจัดทำระบบการบริหารชมรมผู้สูงอายุในชุมชน

๒. กลุ่มเป้าหมาย มี ๒ กลุ่ม รวมจำนวนทั้งสิ้น ๑๐๒ คน

๑) คณะทำงานของศูนย์บริการสาธารณสุข ๖๒ ดวงรัษฎา จำนวน ๖ คน ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์บริการสาธารณสุข หัวหน้ากลุ่มงานบริการสุขภาพ หัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลและการบริหารทั่วไป พยาบาลวิชาชีพที่รับผิดชอบชมรมผู้สูงอายุในศูนย์บริการสาธารณสุข พยาบาลวิชาชีพที่รับผิดชอบชมรมผู้สูงอายุในชุมชน และนักสังคมสงเคราะห์

๒) ชมรมผู้สูงอายุในชุมชนของศูนย์บริการสาธารณสุข ๖๒ ดวงรัษฎา ชมรมละ ๑๒ คน ประกอบด้วย คณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุชมรมละ ๗ คน และตัวแทนสมาชิกชมรมผู้สูงอายุชมรมละ ๕ คน รวม ๙๖ คน ซึ่งมาจาก ๘ ชมรม ได้แก่

- ชมรมผู้สูงอายุโรงเรียนวัดนิมมานรดี
- ชมรมผู้สูงอายุห้วยตันกงวัดรางบัว
- ชมรมผู้สูงอายุวัดโคกนอน
- ชมรมผู้สูงอายุรักสุขภาพสุภัทรภิบาล
- ชมรมผู้สูงอายุซอยเฟื่องฟ้า
- ชมรมผู้สูงอายุกำแพงทองพัฒนา
- ชมรมผู้สูงอายุบ้านสวนวัดเพลง
- ชมรมผู้สูงอายุชุมชนกัลปพฤกษ์หมู่ ๔

๓. รูปแบบเป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะเปิดเวทีชมรมผู้สูงอายุ แบบ ไป - กลับ จำนวน ๑ วัน ณ ชมรมผู้สูงอายุศูนย์บริการสาธารณสุข ๖๒ ดวงรัษฎา ด้วยวิธีการ ระดมความคิดเห็นของคณะกรรมการและสมาชิกชมรมผู้สูงอายุของแต่ละชมรม ในการนำเสนอแนวทาง ระบบการจัดการบริหารงานชมรมผู้สูงอายุ ดังนี้

๑) เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กรณีตัวอย่าง ชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็งต้นแบบ คือ ชมรมผู้สูงอายุศูนย์บริการสาธารณสุข ๖๒ ดวงรัษฎา

๒) ระดมสมอง เน้น การมีส่วนร่วม เพื่อ แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ เกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาของชมรมผู้สูงอายุในชุมชน ด้วยวิธีการ จัดทำ SWOT และร่วมกัน วางแผน ระบบการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุและการจัด กิจกรรม ตามความต้องการของชมรมผู้สูงอายุ ๔ ประเภท ได้แก่

- กิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเอง ได้แก่ กิจกรรมการออกกำลังกาย , กีฬา กิจกรรมทางด้านศาสนา กิจกรรมเพื่อสืบสานประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น และกิจกรรมนันทนาการทำให้เกิด

ความสดชื่น รื่นเรีง กิจกรรมศึกษาหาความรู้ เพิ่มพูนปัญญา กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมตรวจ
สุขภาพ

- กิจกรรมเพื่อให้บริการผู้อื่น ได้แก่ กิจกรรมการเยี่ยมบ้าน กิจกรรมพัฒนาสิ่ง
แวดล้อม กิจกรรมยกระดับมิตรสร้างสัมพันธ์ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน และ
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

- กิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคมและผู้อื่น ได้แก่ กิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน
กิจกรรมถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

- กิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

กิจกรรมที่ ๓ : จัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนการที่วางไว้ โดยประสานความร่วมมือจาก
ภาคีเครือข่ายหน่วยงานต่าง ๆ

๕. ติดตามและประเมินผลการดำเนินกิจกรรม

๖. สรุปผลการดำเนินการ และนำเสนอข้อมูล

๗. ระยะเวลาการดำเนินการ

ตุลาคม ๒๕๕๙ – กันยายน ๒๕๖๐

ขั้นตอนการดำเนินงาน	๒๕๕๙			๒๕๖๐					
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.
๑. ศึกษาข้อมูลสภาพปัญหาของชมรมผู้สูงอายุ	↔								
๒. เขียนโครงการ เพื่อขออนุมัติ	↔								
๓. จัดตั้งคณะกรรมการและประสานหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง		↔							
๔. ดำเนินกิจกรรม									
๔.๑ กิจกรรมที่ ๑ : ถอดบทเรียนชมรมผู้สูงอายุ ที่เข้มแข็ง			↔						
๔.๒ กิจกรรมที่ ๒ : ถอดบทเรียนชมรมผู้สูงอายุ ในชุมชน				↔					
๔.๓ กิจกรรมที่ ๓ : จัดกิจกรรมของแต่ละชมรม และจัดทำระบบเครือข่ายของชมรมผู้สูงอายุ ศูนย์บริการสาธารณสุข ๖๒ ตวงรัษฎ์ฯ					↔		↔		
๕. ติดตามประเมินผล								↔	
๖. รายงานผลการดำเนินงาน									↔

๘. งบประมาณ

ไม่ใช้งบประมาณ เนื่องจาก ได้ทุนทางสังคม คือ ชมรมผู้สูงอายุศูนย์บริการสาธารณสุข
๖๒ ตวงรัษฎ์ฯ เป็นผู้ดำเนินการให้

๙. แนวทางการติดตามและประเมินผล

๑. ประเมินผลจากการมีส่วนร่วมของชมรมผู้สูงอายุในการเปิดเวทีชมรมผู้สูงอายุ
 ๒. ประเมินผลจากการจัดระบบการบริหารงานชมรมผู้สูงอายุในชุมชน จาก ๘ ชมรม
 ๓. ติดตามผลการจัดกิจกรรมตามแผนบริหารงานของชมรมผู้สูงอายุ
 ๔. ประเมินผลจากการนำข้อมูลเครือข่ายมาจัดทำเป็นทะเบียนหรือข่ายภาคีรัฐและเอกชน
- ในการให้ความช่วยเหลือดูแลชมรมผู้สูงอายุ และชมรมผู้สูงอายุของศูนย์บริการสาธารณสุข ๖๒ ตวงรัษฎ์ฯ รวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นเครือข่ายชมรมผู้สูงอายุศูนย์บริการสาธารณสุข ๖๒ ตวงรัษฎ์ฯ

ตัวชี้วัด

๑. มีชมรมผู้สูงอายุที่เข้มแข็ง จำนวน ๑ ชมรม สามารถเป็นต้นแบบให้กับชมรมผู้สูงอายุในชุมชนได้
๒. ชมรมผู้สูงอายุในชุมชน จำนวน ๘ ชมรม มีการจัดทำระบบบริหารงานชมรมผู้สูงอายุ ๒ ส่วน คือ ส่วนการบริหารชมรม และกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุที่ตรงกับความต้องการ
๓. ชมรมผู้สูงอายุสามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้และมีสมาชิกชมรมผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น
๔. ชมรมผู้สูงอายุของศูนย์บริการสาธารณสุข ๖๒ ตวงรัษฎ์ฯ จำนวน ๘ ชมรม รวมกลุ่มกันเป็นเครือข่าย มีการจัดกิจกรรมร่วมกันอย่างน้อย ปีละ ครั้ง

๑๐. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. หน่วยงานควรมีการติดตามและสนับสนุนการดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมกิจกรรมตามความต้องการของผู้สูงอายุตามบริบทของแต่ละชมรม
๒. หน่วยงานควรมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเจ้าหน้าที่บุคลากรในการปฏิบัติงานเพื่อรับทราบถึงปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงเพื่อนำไปกำหนดนโยบาย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑. ผู้ปฏิบัติงานควรส่งเสริมความเข้มแข็งชมรมผู้สูงอายุ ด้วยการให้สมาชิกผู้สูงอายุที่มีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดการบริหารงานและกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง
๒. ผู้ปฏิบัติงานควรค้นหาผู้มีภูมิปัญญา และศักยภาพในการช่วยเหลือชมรมผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

๑. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ของผู้สูงอายุต่อการมีชมรมผู้สูงอายุในชุมชน
๒. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งในชมรมผู้สูงอายุที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็ง

บรรณานุกรม

กรุงเทพมหานคร ๒๕๕๗. แผนพัฒนากรุงเทพมหานครระยะยาว ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๕๖ - ๒๕๗๕). กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด

กรุงเทพมหานครและวิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (๒๕๕๗). แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุกรุงเทพมหานครระยะที่ ๑ (พ.ศ.๒๕๕๗ - ๒๕๖๐). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธนเชษฐ์ จำกัด.

พงษ์ศิริ ประรณาดิ. (๒๕๕๖). ชมรมผู้สูงอายุ. เอกสารอัดสำเนา.

มาตรฐานชมรมผู้สูงอายุศูนย์บริการสาธารณสุข สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร. (๒๕๕๘) เอกสารอัดสำเนา.

รัชพันธุ์ เขยจิตร. (๒๕๕๖) แบบแผนการใช้เวลาของผู้สูงอายุไทย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย : ตุลาคม ๒๕๕๖

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (๒๕๕๘). รายงานการสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ.๒๕๕๗. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร : กรุงเทพมหานคร.

ภาคผนวก

เกณฑ์คุณภาพชมรมผู้สูงอายุ

ชื่อชมรมผู้สูงอายุ.....การก่อตั้งชมรม วัน-เดือน-ปี.....
 ที่ตั้งชมรม.....เลขที่.....แขวง.....
 เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
 ประธานชมรม.....โทรศัพท์.....
 เลขานุการ.....โทรศัพท์.....
 เภรัญญิก.....โทรศัพท์.....

ลำดับ	เกณฑ์การประเมิน	ไม่มี	มี	รายชื่อกิจกรรม	หมายเหตุ
๑	ข้อมูลทั่วไปของชมรมผู้สูงอายุ			☐ นโยบายหรือวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งชมรมเป็นลายลักษณ์อักษร ☐ แบ่งกลุ่มผู้สูงอายุ ตามความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวัน ๓ กลุ่ม ☐ ระบบฐานข้อมูลเป็นปัจจุบัน	
๒	นำข้อมูลสมาชิกชมรมไปใช้ในการวางแผน โครงการ และจัดกิจกรรมของชมรม				
๓	สถานที่ตั้งชมรม			☐ ที่ตั้งชมรมสามารถติดต่อได้สะดวก ☐ ป้ายแสดงชื่อชมรม มองเห็นได้ชัดเจน ☐ สถานที่ต้องเป็นหลักแหล่งถาวร	
๔	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการชมรมเป็นลายลักษณ์อักษร				
๕	คณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุมาจากหน่วย งานภาครัฐ และองค์กรอื่นๆที่เกี่ยวข้อง				
๖	การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการเป็นลายลักษณ์อักษร				
๗	การประชุมคณะกรรมการชมรมฯประจำทุก ๖ เดือน				
๘	การประชุมคณะกรรมการร่วมกับองค์กรภาคีเครือข่ายอย่างน้อยปีละ ๑ เดือน				
๙	มีการประชุมใหญ่สมาชิกชมรมฯในรอบ ๑ ปีที่ผ่านมา				
๑๐	ประชุมคณะกรรมการอย่างน้อยปีละ ๔ ครั้ง				
๑๑	รูปแบบการจัดกิจกรรมในชมรมฯชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร				

เกณฑ์ประเมินมาตรฐานการบริการขั้นพื้นฐานชมรมผู้สูงอายุ ของศูนย์บริการสาธารณสุข
สำนักอนามัย

มาตรฐานการบริการส่งเสริมสุขภาพขั้นพื้นฐานในชมรมผู้สูงอายุ	เกณฑ์	ระดับการประเมิน	ผล	แหล่งข้อมูล/ วิธีพิสูจน์
มาตรฐานการบริการส่งเสริมสุขภาพขั้นพื้นฐานที่ ๑ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย				
๑.๑ การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายของชมรมผู้สูงอายุ เป็นลายลักษณ์อักษรและติดประกาศให้เห็นชัดเจน	มี	☐ มี ☐ ไม่มี	☐ มี ☐ ไม่มี	-ตรวจสอบเอกสาร -สอบถามเจ้าหน้าที่ -สังเกต
๑.๒ สมาชิกชมรมผู้สูงอายุรับทราบวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และภารกิจของชมรม	ทุกคน	☐ มี ☐ ไม่มี	☐ มี ☐ ไม่มี	-ตรวจสอบเอกสาร -สอบถามสมาชิกผู้สูงอายุ
๑.๓ การสื่อสารเพื่อให้สมาชิกเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของชมรม เช่น จดหมาย ปัดประกาศ จุลสาร เป็นต้น	มี	☐ มี ☐ ไม่มี	☐ มี ☐ ไม่มี	-ตรวจสอบเอกสาร -สอบถามสมาชิกผู้สูงอายุ
มาตรฐานการบริการส่งเสริมสุขภาพขั้นพื้นฐานที่ ๒ การบริหารจัดการ				
ศูนย์บริการสาธารณสุข				
๒.๑ การกำหนดแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการควบคุมและการป้องกันโรค และด้านการรักษาพยาบาลและการส่งต่อ	มี	☐ มี ☐ ไม่มี	☐ ผ่าน ☐ ต้องพัฒนา	-ตรวจสอบเอกสาร -สอบถามสมาชิกผู้สูงอายุ
๒.๒ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่ปฏิบัติงาน เป็นลายลักษณ์อักษร	มี	☐ มี ☐ ไม่มี	☐ ผ่าน ☐ ต้องพัฒนา	-ตรวจสอบเอกสาร -สอบถามสมาชิกผู้สูงอายุ
๒.๓ การกำหนดบุคลากรที่รับผิดชอบและมอบหมายงานเป็นลายลักษณ์อักษร	มี	☐ มี ☐ ไม่มี	☐ ผ่าน ☐ ต้องพัฒนา	-ตรวจสอบเอกสาร -สอบถามสมาชิกผู้สูงอายุ
๒.๔ แผนภูมิ กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานเป็นลายลักษณ์อักษร	มี	☐ มี ☐ ไม่มี	☐ ผ่าน ☐ ต้องพัฒนา	-ตรวจสอบเอกสาร -สอบถามสมาชิกผู้สูงอายุ
๒.๕ ประชุมผู้ปฏิบัติงานในงานชมรมผู้สูงอายุเพื่อเป็นการติดตามและพัฒนางานอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง	มี	☐ ครบ ☐ ไม่ครบ	☐ ผ่าน ☐ ต้องพัฒนา	-ตรวจสอบเอกสาร -สอบถามสมาชิกผู้สูงอายุ
๒.๖ การกำหนดแนวทางการดำเนินงาน การสื่อสารและการแก้ไขปัญหา	มี	☐ มี ☐ ไม่มี	☐ ผ่าน ☐ ต้องพัฒนา	-ตรวจสอบเอกสาร -สอบถามสมาชิกผู้สูงอายุ
ชมรมผู้สูงอายุ				
๒.๑ การคัดเลือกและกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารเป็นลายลักษณ์อักษร	มี	☐ มี ☐ ไม่มี	☐ ผ่าน ☐ ต้องพัฒนา	-ตรวจสอบเอกสาร -สอบถามสมาชิกผู้สูงอายุ

มาตรฐานการบริการส่งเสริมสุขภาพขั้นพื้นฐานในชมรมผู้สูงอายุ	เกณฑ์	ระดับการประเมิน	ผล	แหล่งข้อมูล/วิธีพิสูจน์
๒.๒ แผนภูมิโครงสร้างคณะกรรมการบริหารติดแสดงในที่มองเห็นชัดเจน	มี	☐ มี ☐ ไม่มี	☐ ผ่าน ☐ ต้องพัฒนา	-สังเกต
๒.๓ ข้อบังคับและประกาศใช้เป็นลายลักษณ์อักษร	มี	☐ มี ☐ ไม่มี	☐ ผ่าน ☐ ต้องพัฒนา	-ตรวจสอบเอกสาร -สอบถามสมาชิกผู้สูงอายุ
๒.๔ การประชุมคณะกรรมการบริหารอย่างน้อย ๒ เดือน และจัดประชุมใหญ่ปีละ ๑ ครั้ง	มี	☐ มี ☐ ไม่มี	☐ ผ่าน ☐ ต้องพัฒนา	-ตรวจสอบเอกสาร -สอบถามสมาชิกผู้สูงอายุ
มาตรฐานการบริการส่งเสริมสุขภาพขั้นพื้นฐานที่ ๓ การบริหารทรัพยากรบุคคลและชมรมศูนย์บริการสาธารณสุข				
๓.๑ การปฐมนิเทศบุคลากรที่ได้รับการมอบหมายให้ปฏิบัติงาน	มี	☐ มี ☐ ไม่มี	☐ ผ่าน ☐ ต้องพัฒนา	-ตรวจสอบเอกสาร -สอบถามเจ้าหน้าที่
๓.๒ บุคลากรที่ปฏิบัติงานชมรมผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถและทักษะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง	มี	☐ มี ☐ ไม่มี	☐ ผ่าน ☐ ต้องพัฒนา	-ตรวจสอบเอกสาร -สอบถามเจ้าหน้าที่
๓.๓ การประเมินบุคลากรที่ปฏิบัติงานในชมรมผู้สูงอายุ อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง	มี	☐ มี ☐ ไม่มี	☐ ผ่าน ☐ ต้องพัฒนา	-ตรวจสอบเอกสาร -สอบถามเจ้าหน้าที่
ชมรมผู้สูงอายุ				
๓.๔ การพัฒนาศักยภาพสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ	มี	☐ มี ☐ ไม่มี	☐ ผ่าน ☐ ต้องพัฒนา	-ตรวจสอบเอกสาร -สอบถามสมาชิกผู้สูงอายุ
๓.๕ การสนับสนุนการสร้างแกนนำผู้สูงอายุเพื่อร่วมดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ	มี	☐ ครบ ☐ ไม่ครบ	☐ ผ่าน ☐ ต้องพัฒนา	-ตรวจสอบเอกสาร -สอบถามสมาชิกผู้สูงอายุ
มาตรฐานการบริการส่งเสริมสุขภาพขั้นพื้นฐานที่ ๔ ด้านบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย				
๔.๑ สถานที่ที่เอื้ออำนวย สะดวกและปลอดภัยต่อการดำเนินกิจกรรม	มี	☐ มี ☐ ไม่มี	☐ ผ่าน ☐ ต้องพัฒนา	-ตรวจสอบเอกสาร -สอบถามสมาชิกผู้สูงอายุ -สังเกต
๔.๒ มาตรการดูแลความปลอดภัย เพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุแก่สมาชิกที่มาร่วมกิจกรรม	มี	☐ มี ☐ ไม่มี	☐ ผ่าน ☐ ต้องพัฒนา	-ตรวจสอบเอกสาร -สอบถามสมาชิกผู้สูงอายุ

มาตรฐานการบริการส่งเสริมสุขภาพขั้นพื้นฐานในชมรม ผู้สูงอายุ	เกณฑ์	ระดับการ ประเมิน	ผล	แหล่งข้อมูล/ วิธีพิสูจน์
มาตรฐานการบริการส่งเสริมสุขภาพขั้นพื้นฐานที่ ๕ กระบวนการบริหาร				
๕.๑ ให้บริการด้านสุขภาพอนามัย ตามแนวทาง	ตาม แนวทาง	☐ ตามแนวทาง ☐ ตามแนวทาง บางส่วน	☐ ผ่าน ☐ ต้องพัฒนา	-ตรวจสอบเอกสาร -สอบถามเจ้าหน้าที่
๕.๒ ได้รับบริการด้านสังคม ตามแนวทาง	ตาม แนวทาง	☐ ตามแนวทาง ☐ ตามแนวทาง บางส่วน	☐ ผ่าน ☐ ต้องพัฒนา	-ตรวจสอบเอกสาร -สอบถามเจ้าหน้าที่
มาตรฐานการบริการส่งเสริมสุขภาพขั้นพื้นฐานที่ ๖ ระบบสารสนเทศ : ฐานข้อมูล				
๖.๑ การจัดทำทะเบียนและข้อมูลสมาชิกชมรม ผู้สูงอายุทุกรายให้เป็นปัจจุบัน	มี	☐ มี ☐ ไม่มี	☐ ผ่าน ☐ ต้องพัฒนา	-ตรวจสอบเอกสาร -สอบถามสมาชิกผู้สูงอายุ
๖.๒ การบันทึกกิจกรรมประจำวัน ที่มีการดำเนิน กิจกรรมของชมรม	มี	☐ มี ☐ ไม่มี	☐ ผ่าน ☐ ต้องพัฒนา	-ตรวจสอบเอกสาร -สอบถามสมาชิกผู้สูงอายุ
๖.๓ การสรุป รายงานผลและเผยแพร่กิจกรรมของ ชมรม	มี	☐ มี ☐ ไม่มี	☐ ผ่าน ☐ ต้องพัฒนา	-ตรวจสอบเอกสาร -สอบถามสมาชิกผู้สูงอายุ
๖.๔ การใช้ฐานข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนา กิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ	มี	☐ มี ☐ ไม่มี	☐ ผ่าน ☐ ต้องพัฒนา	-ตรวจสอบเอกสาร -สอบถามสมาชิกผู้สูงอายุ
มาตรฐานการบริการส่งเสริมสุขภาพขั้นพื้นฐานที่ ๗ การพัฒนาและสร้างภาคี เครือข่าย				
๗.๑ การสนับสนุนให้ศูนย์บริการสาธารณสุขจัดตั้ง ชมรมผู้สูงอายุใหม่หรือเพิ่มสมาชิก	มี	☐ ครบ ☐ ไม่ครบ	☐ ผ่าน ☐ ต้องพัฒนา	-ตรวจสอบเอกสาร -สอบถามสมาชิกผู้สูงอายุ
๗.๒ การสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างชมรมต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน	มี	☐ มี ☐ ไม่มี	☐ ผ่าน ☐ ต้องพัฒนา	-ตรวจสอบเอกสาร -สอบถามสมาชิกผู้สูงอายุ และเจ้าหน้าที่
มาตรฐานการบริการส่งเสริมสุขภาพขั้นพื้นฐานที่ ๘ การติดตามประเมินผล				
๘.๑ การประเมินตนเองของชมรมผู้สูงอายุและ ศูนย์บริการสาธารณสุข ปีละ ๑ ครั้ง	มี	☐ มี ☐ ไม่มี	☐ ผ่าน ☐ ต้องพัฒนา	-ตรวจสอบเอกสาร -สอบถามสมาชิกผู้สูงอายุ และเจ้าหน้าที่
๘.๒ การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน ในชมรมผู้สูงอายุ ปีละ ๑ ครั้ง	มี	☐ มี ☐ ไม่มี	☐ ผ่าน ☐ ต้องพัฒนา	-ตรวจสอบเอกสาร -สอบถามสมาชิกผู้สูงอายุ และเจ้าหน้าที่
๘.๓ การสำรวจความพึงพอใจของสมาชิกชมรม ผู้สูงอายุ ปีละ ๑ ครั้ง	มี	☐ มี ☐ ไม่มี	☐ ผ่าน ☐ ต้องพัฒนา	-ตรวจสอบเอกสาร -สอบถามสมาชิกผู้สูงอายุ และเจ้าหน้าที่

ชมรมผู้สูงอายุศูนย์ฯ ๖๒ ตวงรัษฎ์ฯ

๑. กิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเอง

ได้แก่ กิจกรรมการออกกำลังกาย กีฬา กิจกรรมทางด้านศาสนา กิจกรรมเพื่อสืบสาน ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น และกิจกรรมนันทนาการทำให้เกิดความสดชื่น รื่นเริง กิจกรรมศึกษาหา ความรู้ เพิ่มพูนปัญญา กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมตรวจสุขภาพ

กิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเอง

ออกกำลังกาย

ศาสนา

ฝึกอาชีพ

ทำบุญประเพณีต่าง ๆ

กิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเอง (ต่อ)

ตรวจสอบสุขภาพ

สุขภาพจิต

ส่งเสริมภูมิปัญญา

ดนตรีบำบัด

๒. กิจกรรมเพื่อให้บริการผู้อื่น

ได้แก่ กิจกรรมการเยี่ยมบ้าน กิจกรรมพัฒนาสิ่ง แวดล้อม กิจกรรมกระชับมิตรสร้างสัมพันธ์ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

กิจกรรมเพื่อให้บริการผู้อื่น

แลกเปลี่ยนเรียนรู้

กระชับมิตรสัมพันธ์

อวยพรวันเกิด

เพื่อนช่วยเพื่อน

กิจกรรมเพื่อให้บริการผู้อื่น (ต่อ)

แลกเปลี่ยนเรียนรู้

บำเพ็ญประโยชน์

อวยพรวันเกิด

เพื่อนช่วยเพื่อน

๓. กิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคมและผู้อื่น

ได้แก่ กิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน กิจกรรมถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

กิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคมและผู้อื่น

ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน

ถ่ายทอดภูมิปัญญา

ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน

ถ่ายทอดภูมิปัญญา

๔. กิจกรรมอื่น ๆ เช่น การบริหารจัดการสร้างเครือข่าย

ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ สร้างเครือข่าย กิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม
กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อม กิจกรรมทำนุบำรุงเราเก็บ ทำทะเบียนคลังสมอง คน ผู้เฒ่า
วัยสูงอายุ ประกวดสุขภาพ

กิจกรรมอื่น ๆ เช่น การบริหารจัดการเครือข่าย

ถวายพระพร

วันแม่แห่งชาติ

กีฬาผู้สูงอายุ

ศึกษาดูงาน

กิจกรรมอื่น ๆ เช่น การบริหารจัดการเครือข่าย

(ต่อ)

วันสงกรานต์

ถวายทวงเกล้าวันปิยะ

วันสงกรานต์

ส่งเสริมรักการอ่าน